

Motion till riksdagen

1989/90:Ub295

av Margit Gennser och Margaretha af Ugglas

(båda m)

Utlandsstudier för gymnasieelever, m.m.

Internationella kontakter och internationell förståelse mellan människor av olika nationalitet kommer att få en än större betydelse än det haft de senaste 45 åren efter andra världskriget.

Integrationen inom EG – den gränslösa marknaden – där inte bara varor och kapital skall kunna röra sig fritt utan också EG-ländernas invånare skall återfå den fria och öppna arbetsmarknaden som fanns före första världskriget, kommer att skapa ökade behov av internationell utbildning.

De totalitära regimernas fall i Östeuropa skapar återigen möjligheter till kontakter mellan alla de människor som under årtionden förmenats rätten till kontakter utanför det egna landet. De stora omvälvningarna skapar emellertid också nya problem eller snarare är det så att gamla problem fått förnyad aktualitet. Etiska, religiösa och nationella motsättningar är dess värre en realitet i många av de länder där de totalitära regimerna har fallit.

Den typ av militant nationalism – som nu blossar upp i Östeuropa – fanns det tecken till även i väst under den första efterkrigstiden. Men tendenserna motarbetades just genom öppnande av gränser, genom allt friare handel, genom turism och genom att universiteten öppnades för utländska studenter och att internationella skolor på gymnasiestadiet började växa fram.

Grundandet av United World Colleges med Atlantic College i Wales som första skola hade ett sådant syfte.

Den ursprungliga idén till United World Colleges tillskrivs flygmarskalken Darvall när han var chef för NATOs Staff College i Paris. Han förvånades över de resultat som uppnåddes vid undervisning av alla de nationaliteter som ingick i NATOs undervisningverksamhet. Han ansåg att resultaten skulle bli ännu mycket mer lysande om unga människor hade undervisats i en liknande internationell miljö. Han och den kände pedagogen Kurt Hahn arbetade fram en plan, som fick sin praktiska utveckling av amiral Desmond Hoare som blev den första rektorn för Atlantic College.

Utvecklingen av en internationell studentexamen utvecklades. Den bygger på att eleverna skall studera sex ämnen, varav tre på högre och tre på lägre nivå. Inriktningen kan antingen vara matematisk/naturvetenskaplig, språklig/humanistisk eller samhällsvetenskaplig. Dock skall alla elever ha undervisning i det egna modersmålet och ett annat språk, ursprungligen engelska. Vidare krävs att matematiskt/naturvetenskapligt inriktade elever skall studera ett humanistiskt ämne och att de språkligt/humanistiskt/ inriktade

eleverna minst skall ha en kortare kurs i matematik. Kraven på studieprestationer har satts högt. Samtidigt skall emellertid eleverna också engageras i andra aktiviteter. Det kan vara socialt arbete och räddningstjänst av olika slag. Vid Atlantic College ansvarade skolan för sjöräddningen vid den närmaste kuststräckan.

Eleverna kom redan från början från ett 40-tal olika länder och lärarpersonalen var också internationell. Nationella kommittéer utser stipendiater till skolan.

I Sverige har stipendiefrågan skapat vissa problem. Näringsliv och stiftelser har ställt upp men svenska staten har endast under några få år utdelat stipendier till svenska elever vid United World Colleges. Detta skedde efter att Earl Mountbatten 1971 övertygade Olof Palme att Sverige inte kunde skilja sig från de andra nordiska länderna som alla hade instiftat statliga stipendier. Resultatet av denna politik – framhöll Earl Mountbatten – blev att den internationella utbildningen i Sverige förbehölls en ekonomisk elit (Ziegler, ed.: *The Diaries of Earl Mountbatten of Burma 1953-1979.*)

De staliga svenska stipendierna drogs emellertid in endast efter ett par år.

Som redan påpekats skulle varje elev ha undervisning i det egna modersmålet. Övriga nordiska länder har under åren ställt upp med "Fellowship" till lärare för tjänst vid United World Colleges och tjänstgöringstiden har också tillgodoräknats som merit till skillnad från Sverige.

Antalet United World Colleges har ökat och numera finns skolor inte bara i Wales utan också i Canada, New Mexico, Trieste, Singapore och Swaziland.

Tiden är nu mogen att också Sverige ökar möjligheterna för svenska ungdomar till internationell utbildning. United World Colleges samfälliga mål att skapa internationell förståelse genom att föra samman ungdomar från olika delar av världen med olika kulturell bakgrund, olika språk och religion samtidigt som det ställs krav på hårt intellektuellt arbete och skapas respekt för kulturella värden bör stödjas. Detta sker bäst genom att även svenska staten anslår medel till svenska gymnasieelever för studier till internationell studentexamen vid något av United World Colleges.

Samtidigt bör svenska staten underlätta svenska lärares tjänstgöring vid de nu nämnda skolorna genom att ge anslag till "fellowships", reseanslag samt ändra reglerna för meritvärdering, så att tjänstgöringen vid den här typen av skolor får en hög värdering vid tjänstetillsättningar.

I den moderata utbildningsmotionen har framställts yrkande om att inom anslaget B 8 i bilaga 10 till budgetpropositionen 1990 om totalt 500 miljoner kronor skall 10 miljoner särskilt anvisas för internationell fortbildning och liknande. De nu ställda förslagen utgör viss precisering till yrkandena i den moderata kommittémotionen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

I. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stipendier till gymnasiestudier vid United World Colleges samt inrättande av fortbildningsanslag för svenska lärares tjänstgöring vid samma organisations skolor.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om meritvärdet av tjänstgöring vid United World Colleges skolor.

Mot. 1989/90
Ub295

Stockholm den 24 januari 1990

Margit Gennser (m)

Margaretha af Ugglas (m)